

Het Langste Park van Zuid-Holland
LOPEN - PLANTEN - SAMEN GROEIEN

Index

Manifest	Casus	Uitnodiging
VI principes voor het langste park	Delft - Midden-Delfland - Schiedam	Doe je mee met wandelen en planten?
08 I. Een metropolitaan pad	22 2023: een potentieel groen netwerk	42 Epiloog
10 II. Wandelen als ecologisch project	24 2024: ontdek stad-land verbindingen	44 Een wandelkaart ontwikkelen
12 III. Van een pad naar een netwerk	26 2035: een continu open bodem	46 Eerste wandeling
14 IV. Lineaire typologieën opnieuw uitvinden	28 2050: een mozaïek van habitats	50 Colofon
16 IV. Een continu open bodem ontwikkelen en ervaren	30 Het langste park ontvouwt zich door stad en land	
18 VI. Door ruimte en tijd lopen	32 Het stedelijke pad	
	34 Het stadsrandpad	
	36 Het weidepad	
	38 Het industriepad	

Wij vragen aan **Jean-François Gauthier (SYLVA LANDSCAPE ARCHITECTURE)** om een utopisch én strategisch project te ontwikkelen dat voortbouwt op de typologie van de groene lijnstructuur om het langste park van Zuid-Holland te maken. Misschien wordt dat park wel 500km lang! We hopen op een groen contralandschap dat ontstaat uit een mengvorm van aanplant en ontwikkeling, waarin de condities voor bomen, struiken, planten en beesten centraal staat, en de infrastructuur plus de mens zich slim invoegen. Dat langste park vouwt zich door stad en land en door verschillende landshapstypen; kleurt daarin mee maar heeft ook een eigen handschrift. Dit park biedt binnenruimte, afscherming, schaduw, bescherming, oogst, biomassa, CO2-opslag, dooradering, verbinding en een onafhankelijk systeem

OPDRACHT YOUNG INNOVATOR
Park / provincie Zuid-Holland
Juni 2023

Het Langste Park van Zuid-Holland

LOPEN - PLANTEN - SAMEN GROEIEN

Inleiding

Zuid-Holland heeft grote behoefte aan nieuwe, toegankelijke groene ruimte, voor mens, dier en plant. Dat geldt voor de verdichtende stad, voor het intensiverende agrarische areaal én voor de uitgestrekte bedrijfs- of industrieterreinen.

Zuid-Holland heeft meer bomen nodig, om schaduw te leveren, nieuwe biodiversiteit te creëren, kleinschalige houtoogst te realiseren, en een openbaar pluklandschap te maken.

Zuid-Holland heeft een systeem aan kwaliteitsvolle verbindingen nodig dat zich onafhankelijk van de grote snelwegen en spoorlijnen kan ontfouwen.

Zuid-Holland heeft een contra-landschap nodig waarin je even 'weg' kan zijn.

We stellen voor om een ecologisch en metropolitaan pad te ontwikkelen op basis van 3 acties:

Lopen

Om Zuid-Holland te herontdekken, nieuwe verbindingen te creëren tussen plaatsen, buurten, mensen en verhalen binnen en buiten de stad.

Planten

Om een toegankelijk groen netwerk boven en onder de grond te ontwikkelen, als bron van biodiversiteit in Zuid-Holland.

Samen Groeien

Om samen een ecologisch en metropolitaan pad te onderhouden, te ontwikkelen en aan te passen als eerste antwoord op de huidige stedelijke en klimaatuitdagingen.

Jean-François Gauthier
SYLVA LANDSCAPE ARCHITECTURE
December 2023

Manifest

1. Een metropolitaan pad

In de context van verstedelijking en klimaatverandering zijn toegankelijke natuurgebieden in en buiten de steden van cruciaal belang om de leefomgeving voor bewoners, bezoekers maar ook dieren en planten te verbeteren.

Zeker in Zuid-Holland, waar natuur verspreid ligt tussen infrastructuur, is het nodig om een robuust ecologisch groen netwerk te herstellen, beschermen en verder te ontwikkelen.

Tegelijkertijd zijn er veel mensen die dat landschap willen ervaren, maar in Zuid-Holland is de mogelijkheid voor wandelende mensen vrij beperkt en zijn de randen van steden eerder barrières dan entrees tot het landschap.

Kunnen we een wandelnetwerk ontwikkelen dat tegelijkertijd zorgt voor een betere ecologische verbinding tussen de bestaande natuur gebieden van Zuid-Holland?

Landgoederen
Bossen

Lineaire typologieën opnieuw uitvinden: houtwallen, houtsingel, houtdaken en natuurvriendelijke oevers.

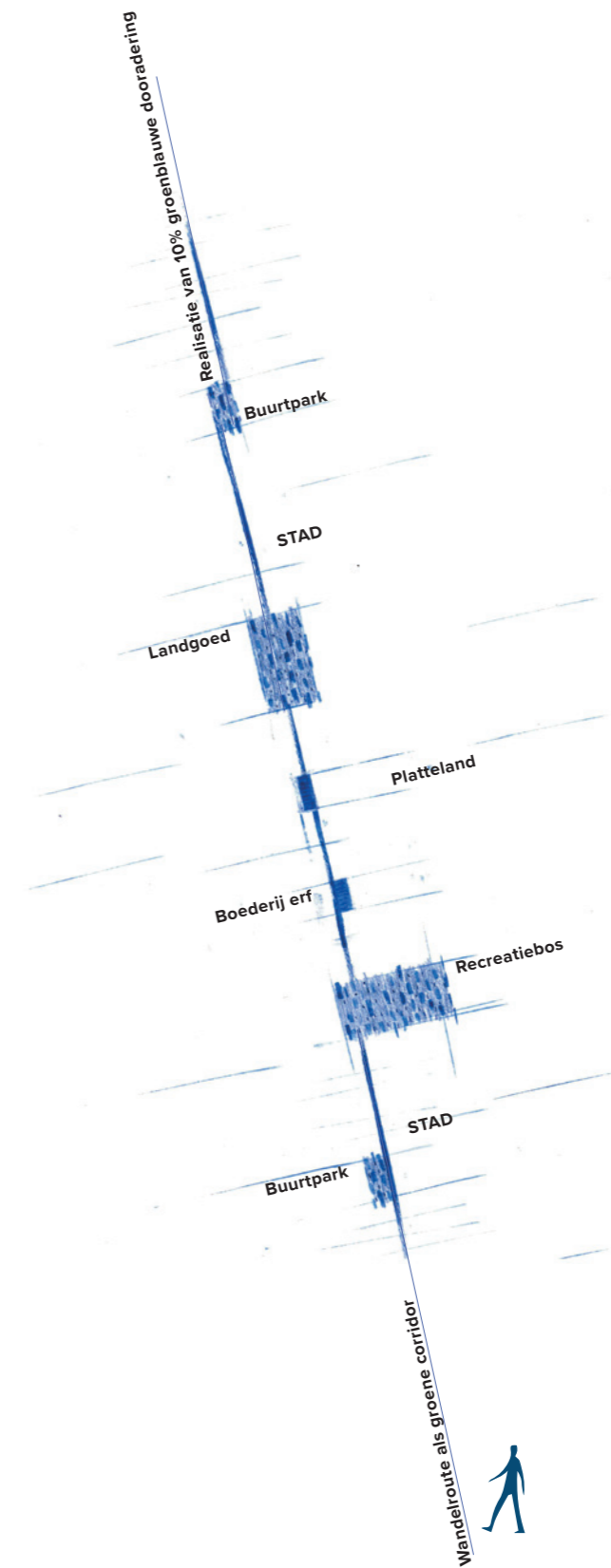

2. Wandelen als ecologisch project

Het langste park is een metropolitaan pad waar wandelen en aanplanten hand in hand gaan.

Door ons een model voor te stellen waarin iedereen een rol speelt, kunnen we een robuust groen netwerk ontwikkelen waarin iedereen zich eigenaar voelt van de natuur.

Kijken naar Zuid-Holland kunnen we spreken van een systeem waarin landgoederen en recreatieve bossen de landschappelijke toegangspoorten tot de steden zijn. Ze zijn ook de bron voor het nieuwe park, een soort boomkwekerij voor plant materiaal die vanuit de oudste bomen komen (zaden en jongen bomen). Lineaire structuren zoals houtwallen en houtsingels zorgen voor connectiviteit als groene corridors. Ze kunnen ook biomassa, voedsel of oude bomen leveren om naar de stad te brengen. Buurtparken en boerderij-erven vormen de stapstenen van het nieuwe metropolitane groene netwerk.

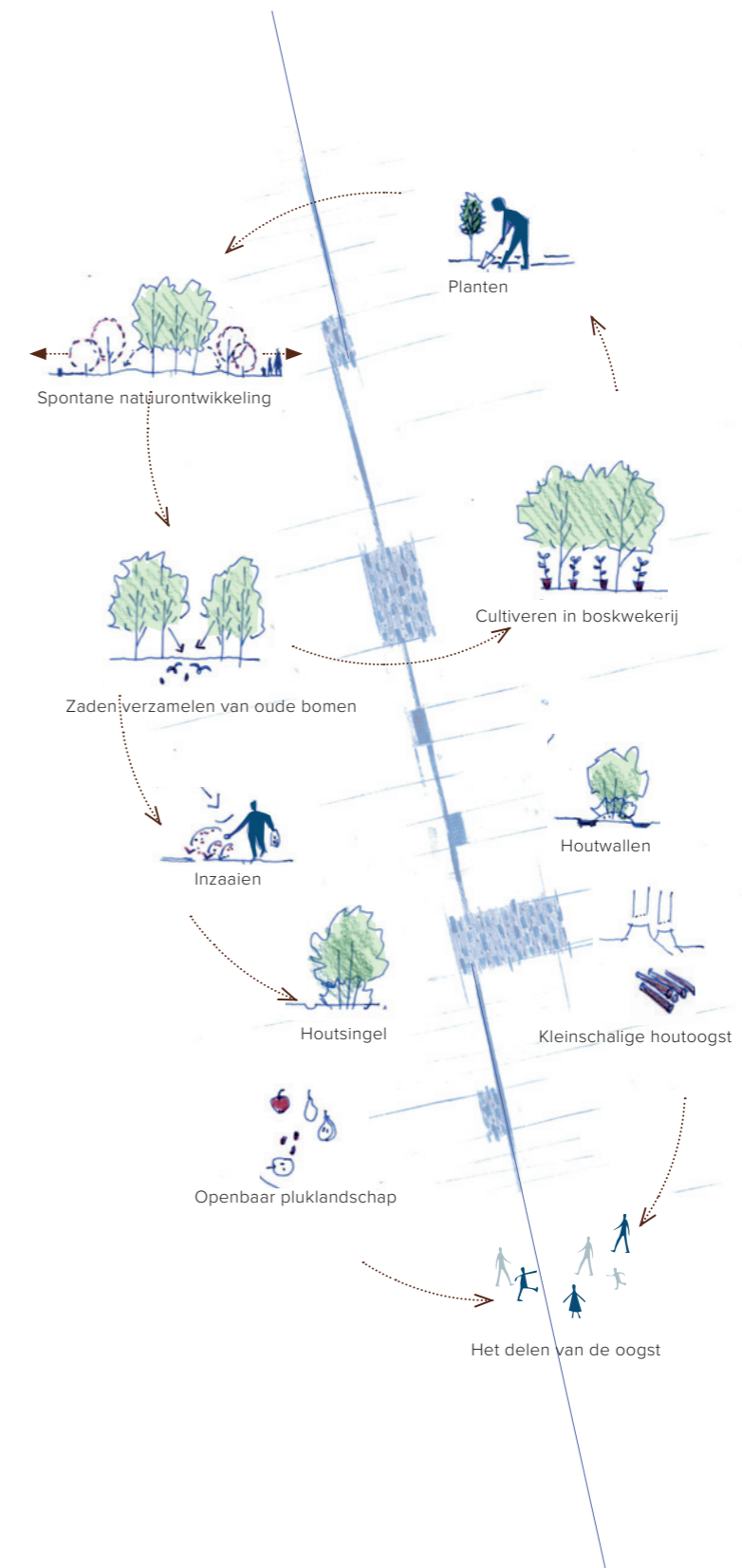
3. Van een pad naar een netwerk

Het langste park is natuur-en-mens inclusief: het is een ruimtelijke verbinding maar ook een mentale verbinding tussen het platteland en de stad. Daar zit ook het aspect van vertragen in, van elkaar respecteren.

Met een eenvoudig pad kunnen we groepen beïnvloeden door stadsbewoners te laten meebouwen en boeren de stad te laten vergroenen, zodat er een soort coöperatieve acties ontstaan waar wij van elkaar kunnen leren. Het gaat over beheer, hoe we de natuur waarnemen en hoe we die collectief kunnen ervaren.

Er kunnen veel publieke, private en collectieve instanties bij betrokken zijn, bijvoorbeeld:
Gemeenten, Landschapspark Zuidvleugel, Nationaal Park Hollandse duinen, Meerbomennu, Staatsbosbeheer, Ruimtevoorlopen.

Het doel is om een collectief te vormen om de 10% groen-blauwe dooradering ambitie van de provincie te behalen.

4. Lineaire typologieën opnieuw uitvinden

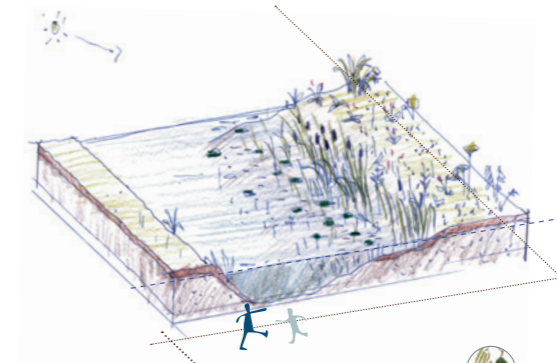
Het langste park vouwt zich door stad en land en door verschillende landschapstypen; kleurt daarin mee maar heeft ook een eigen handschrift.

Het laat zich inspireren door historische en culturele lineaire typologieën in Zuid-Holland: houtwallen, zandbanken, houtsingels, houtdaken en natuurvriendelijke oevers.

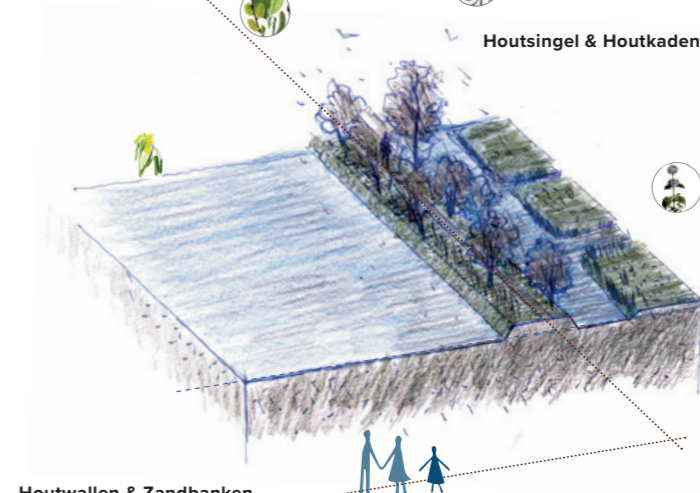
Door deze typologieën te bestuderen, opnieuw uit te vinden, naar de stad te halen en misschien op te schalen, kan een nieuw lineair landschap worden voorgesteld dat stedelijke en landelijke gebieden kan verbinden, onafhankelijk van de auto-infrastructuur die het landschap van Zuid-Holland fragmenteren.

Deze typologieën bieden interessante beheertypen om naar te kijken die de bodem in en buiten de stad op natuurlijke wijze kunnen verbeteren. Het zal ook een manier zijn om microtopografie, specifieke biotopen en lokale plantengemeenschappen van natte naar droge omstandigheden te ontdekken. Een basis voor een robuust klimaatbestendig landschap.

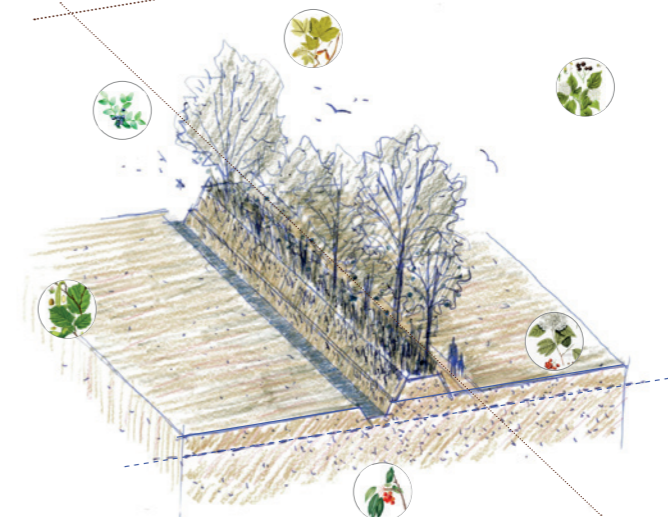
Natuurvriendelijke oevers

Houtsingel & Houtkaden

Houtwallen & Zandbanken

5. een continu open bodem ontwikkelen

Het wordt een lineaire ecologische structuur, zowel ondergronds als bovengronds, een nieuwe openbare ruimtetypologie waar open grond een eerste voorwaarde is: voetgangers zijn te gast in het langste park waar de natuur altijd in ontwikkeling is. Het pad bevraagt de toekomst van het metropolitane landschap dat het doorkruist en beïnvloedt het misschien zelfs.

De ervaring van het veranderende landschap begint met de wandelervaring en het letten op waar je met je voeten loopt. Wandelen stelt je in staat om de knooppunten van de stad te zien die niet zichtbaar zijn op kaarten en suggereert betere verbindingen boven en onder de grond. In het landelijk gebied is open bodem logisch, maar in het stedelijk gebied absoluut niet, terwijl we die open grond ook daar zo hard nodig hebben: voor klimaatadaptatie en om nieuwe biodiversiteit te ontdekken.

Pioniervegetatie op rotsachtige bodem van bouwterreinen

Gras maaien om pad te maken

Bosbodem

XS groen netwerk op opgebroken bestrating in de stad

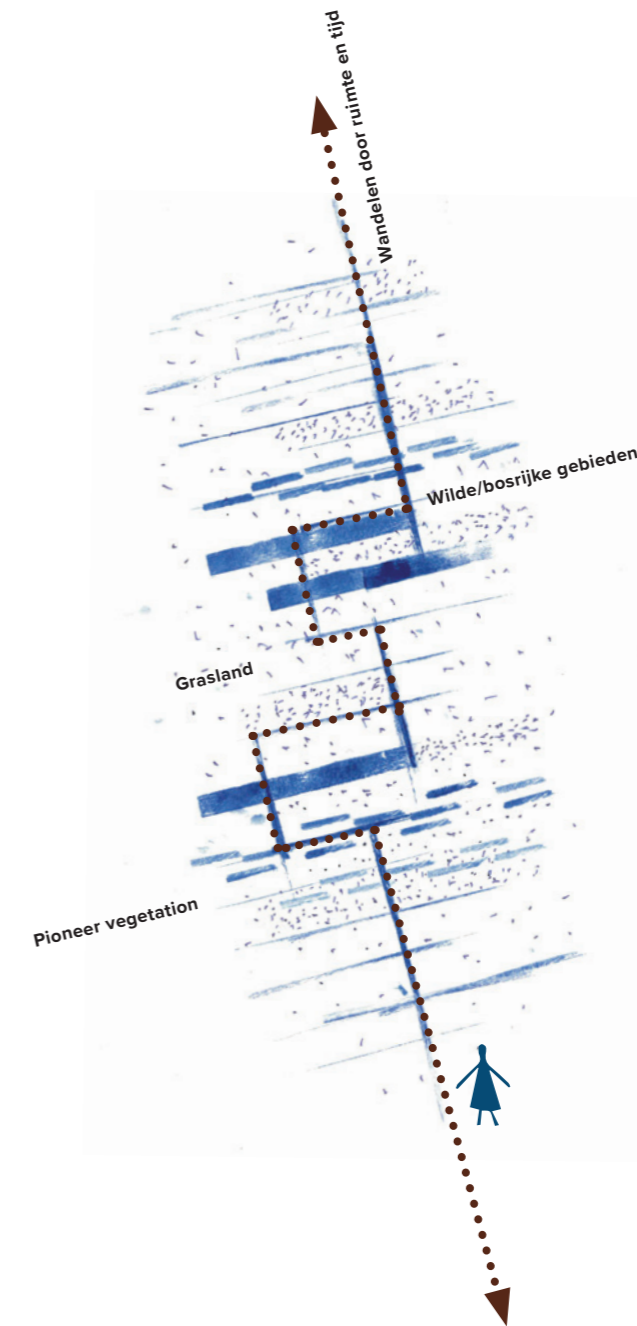

6. Door ruimte en tijd lopen

Het idee is niet één vast eindbeeld te tekenen maar om mogelijkheden aan te geven zodat het pad kan ontwikkelen en waardoor het toeval ook een rol kan spelen. In andere woorden: blijven observeren, beheren en meebewegen.

Aangezien natuurlijke processen in een ander tempo verlopen dan de vluchtige processen in de rommelige stad, is het pad in constante ontwikkeling samen met ecologische successie: een flexibel en aanpasbare structuur. Tegelijkertijd geven we de juiste richting aan in een betere symbiose tussen de bodem, vegetatie en de mensen die er gebruik van maken.

Wandelaars kunnen een dynamisch landschap ervaren en door ruimte en tijd lopen, samen planten en groeien.

Casus: Delft - Midden-Delfland - Schiedam

2023: een potentieel groen netwerk

In de bestaande situatie zijn er duidelijke verschillende landschappen en stedelijke typologieën: het veenlandschap, de recreatiebossen, de industriegebieden bij de rand van de steden en de centrumgebieden.

Hierin wordt het duidelijk hoe belangrijk een robuust groen netwerk - dat steden en het open landschap met elkaar verbindt -, kan zijn voor de inwoners van Rotterdam en Delft. Alleen al in Rotterdam wonen 600.000 mensen.

Met een blik op de kaart ziet het er al behoorlijk groen uit, maar wanneer ingezoomd wordt op de plekken waar mensen zouden kunnen wandelen, is er een lage biodiversiteit, vervuiling in de bodem, veenbodemdaling en hitte-eilandeffect in de stad.

Kan de ontwikkeling van een beplant pad een eerste antwoord zijn op deze dringende problemen?

Stad

Industrie

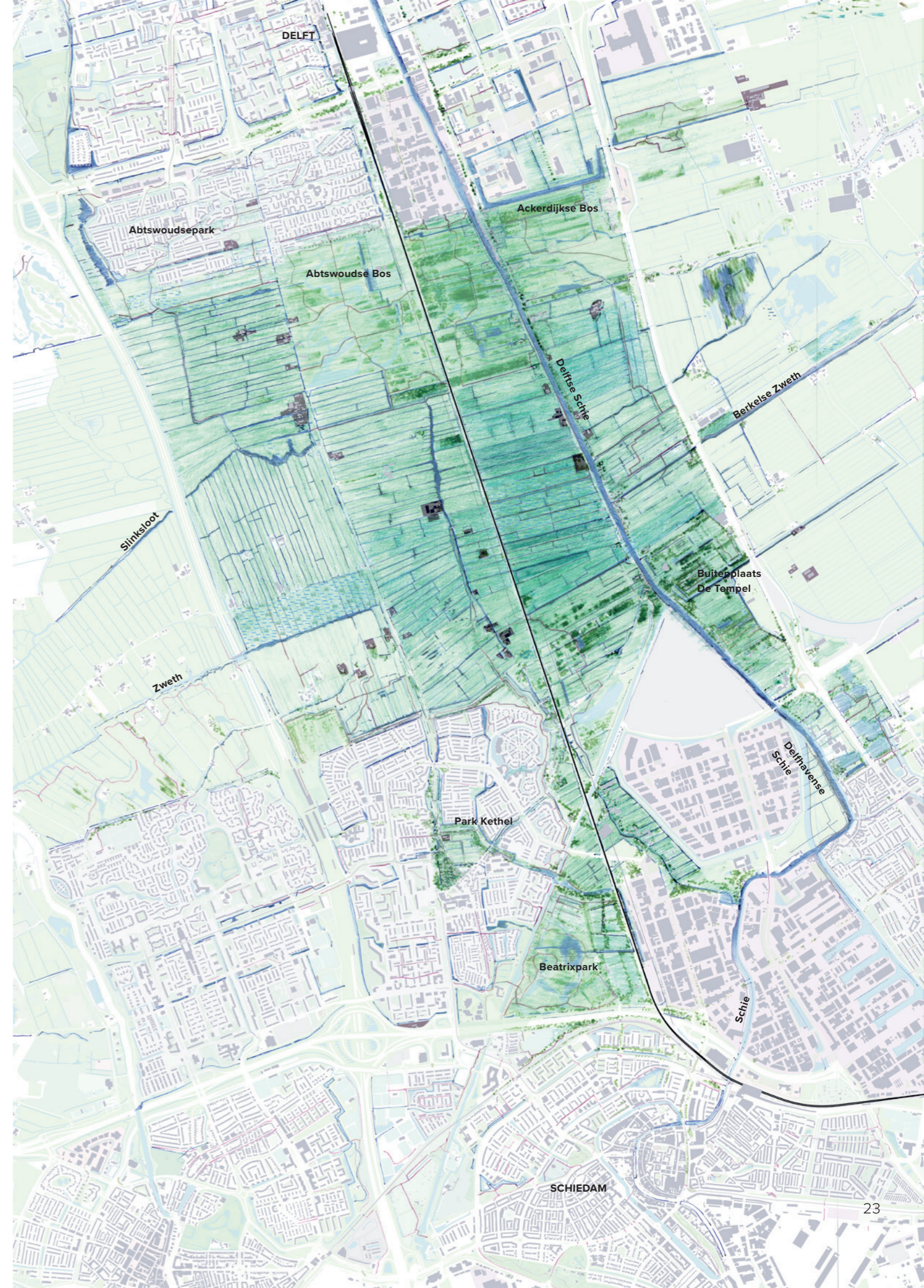
Bos en recreatiegebied

Open landschap

Bos en recreatiegebied

Industrie

Stad

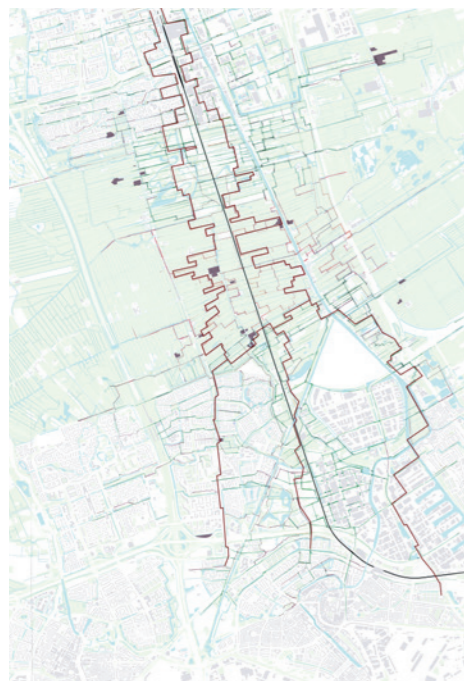
2024: ontdek stad-land verbindingen: mogelijk netwerk

In de toekomst kan er een verfijnd netwerk door het landschap en de stad ontstaan.

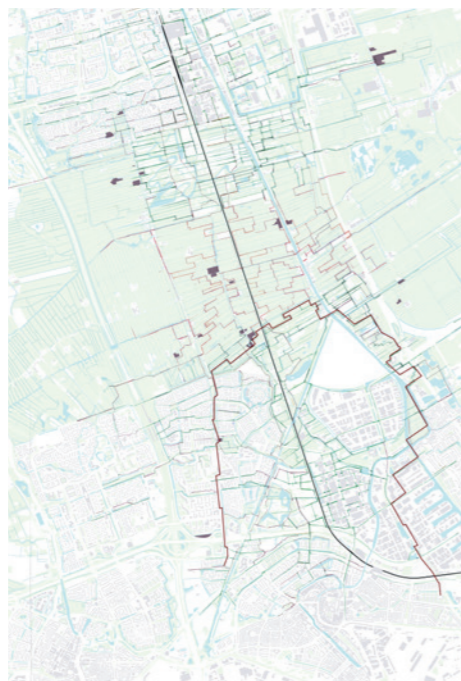
Voordat het een groen netwerk wordt, moet het een voetgangersnetwerk zijn, zodat mensen er verantwoordelijk voor kunnen worden en de natuur in hun dagelijks leven kunnen ervaren.

Er zijn onbeperkte mogelijkheden om in dit netwerk te wandelen: bijvoorbeeld de langsteparkroute, rondwandelingen aan de rand van de stad of lokale ommetjes.

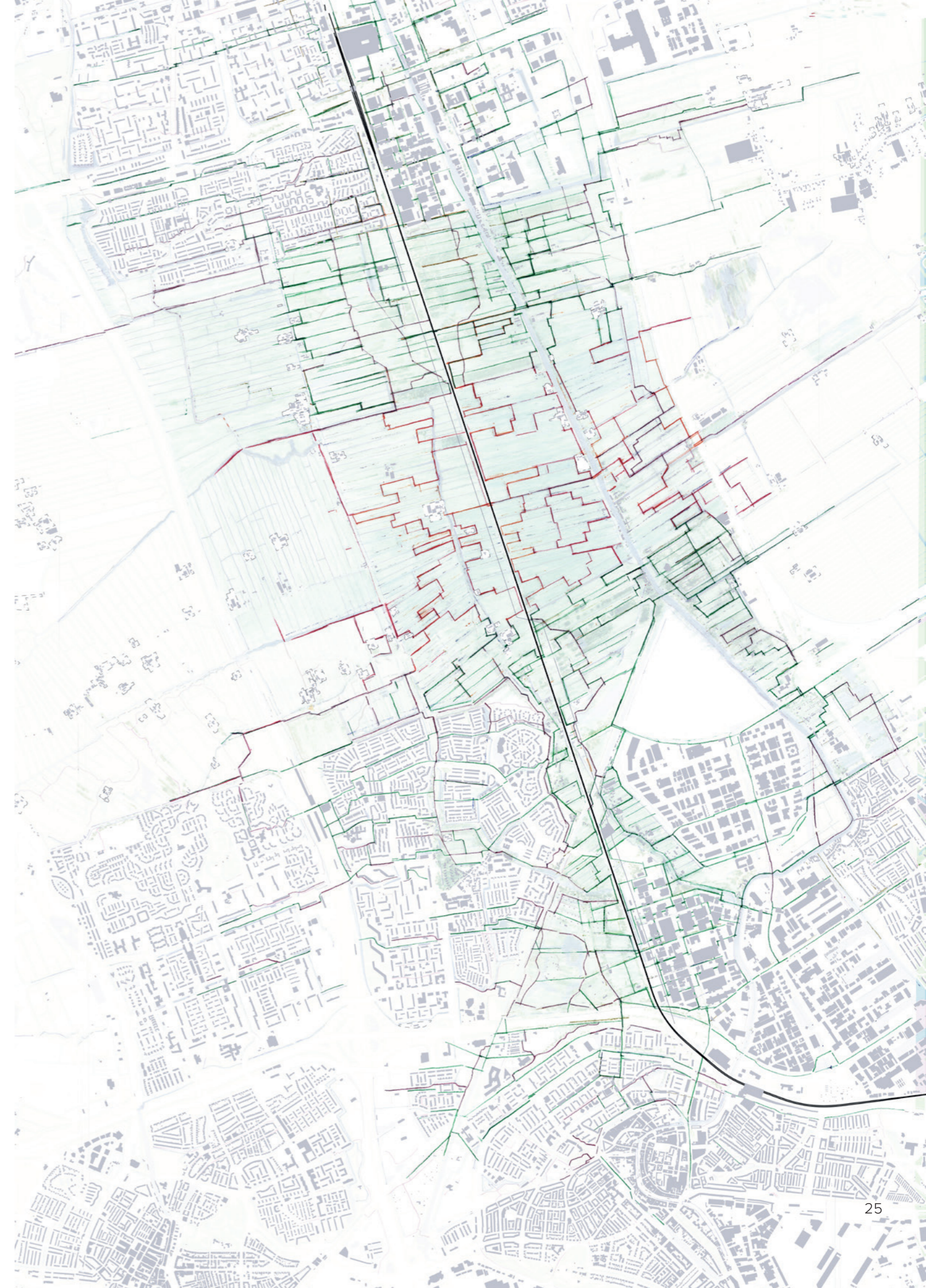
Langste park-route

Rondje stadsrand

Lokale ommetjes

2035: een continu open bodem

Langs de spoorlijn van Schiedam naar Delft liggen kansen om een alternatieve langzame route voor wandelaars te ontwikkelen. Hier liggen belangrijke verbindingen tussen de noordelijke wijken van Schiedam, het veenlandschap en het zuiden van Delft.

Hoe kan hier in de toekomst een groen netwerk ontstaan? Het begint met het maken van een continue open bodem. Biodiversiteit bovengronds start met een doorgaand ondergronds netwerk.

In stap 1 van natuurontwikkeling neemt het pad verschillende vormen aan afhankelijk van het landschap dat het doorkruist; van boswadi's tot een pad dat een kwekerij, een veenlandschap of industrieën doorkruist. Het verbindt ook boerderijen met buurtparken in de stad.

Nieuwe lineaire
bostypologieën in de
stad

De verbindingen met
het landschap worden
hersteld in de industrie-
gebieden

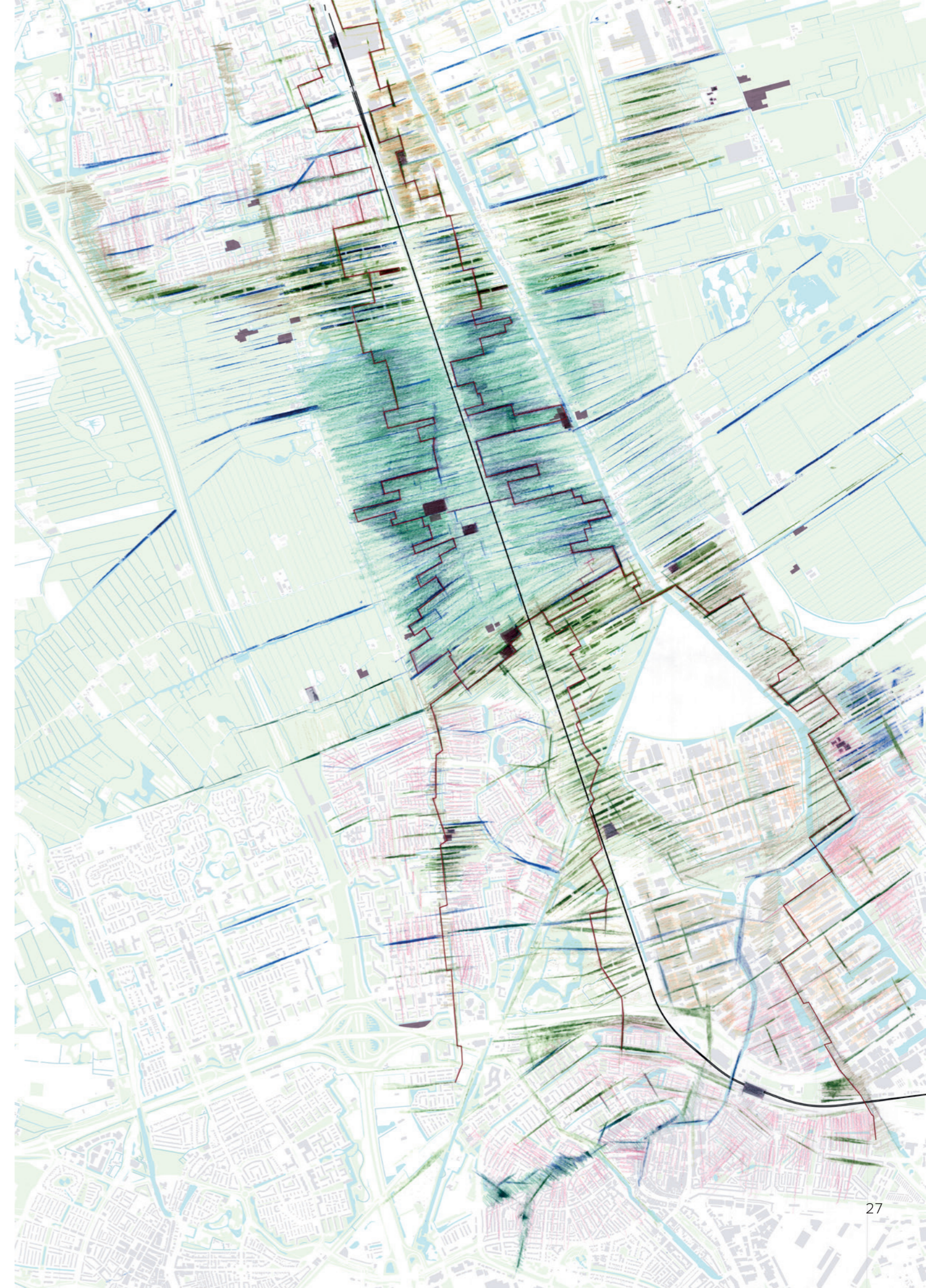
Boomkwekerijen

Toegankelijk veenland-
schap dankzij microto-
pografie

Boomkwekerijen

De verbindingen met
het landschap worden
hersteld in de industrie-
gebieden

Nieuwe lineaire
bostypologieën in de
stad

2050: een mozaïek van habitats

Over 30 jaar zal ons landschap er waarschijnlijk heel anders uitzien: het open landschap moet natter worden zodat veen zich kan herstellen en de biodiversiteit kan toenemen.

Er zullen ook minder auto's zijn in de stad en de straten zijn potentieel toekomstige lineaire parken/bossen die het water in de stad bufferen en een gezonde leefomgeving creëren.

Het pad blijft dus aanpasbaar, maar kan ook de toekomst van het landschap en de stad beïnvloeden.

Het zal een bijzondere route worden om door een mozaïek van diverse en dynamische landschapsbiotopen te lopen.

Lineaire bossen verbindt buurtpark met een robuust ecologisch netwerk

Het pad wordt structureel in het herstel van industriegebieden

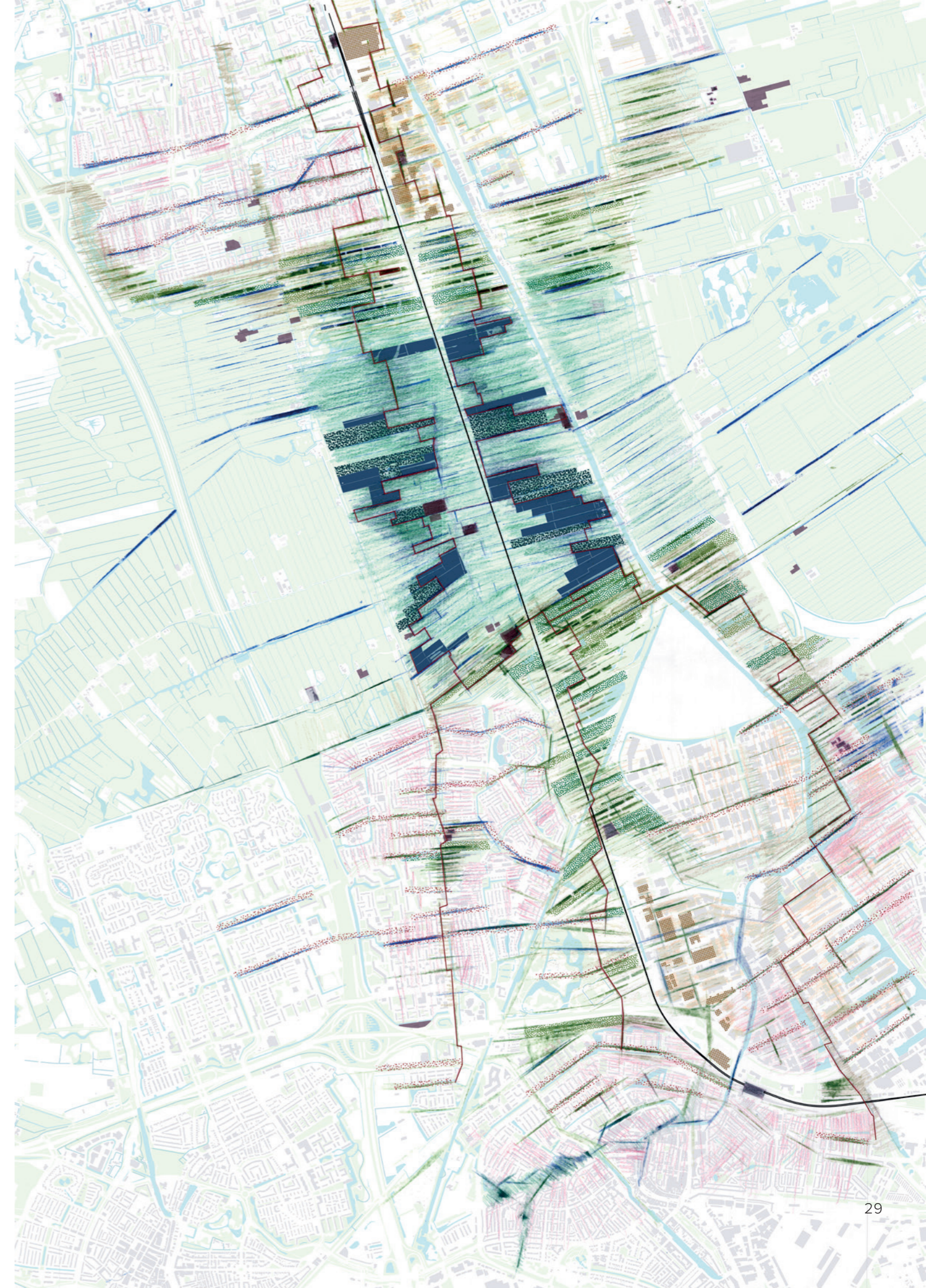
Boomkwekerijen werken samen met eilanden van wildernis

Dynamisch Veenlandschap: nieuwe functies voor boerderijen binnen een actief groen netwerk

Boomkwekerijen werken samen met eilanden van wildernis

Het pad wordt structureel in het herstel van industriegebieden

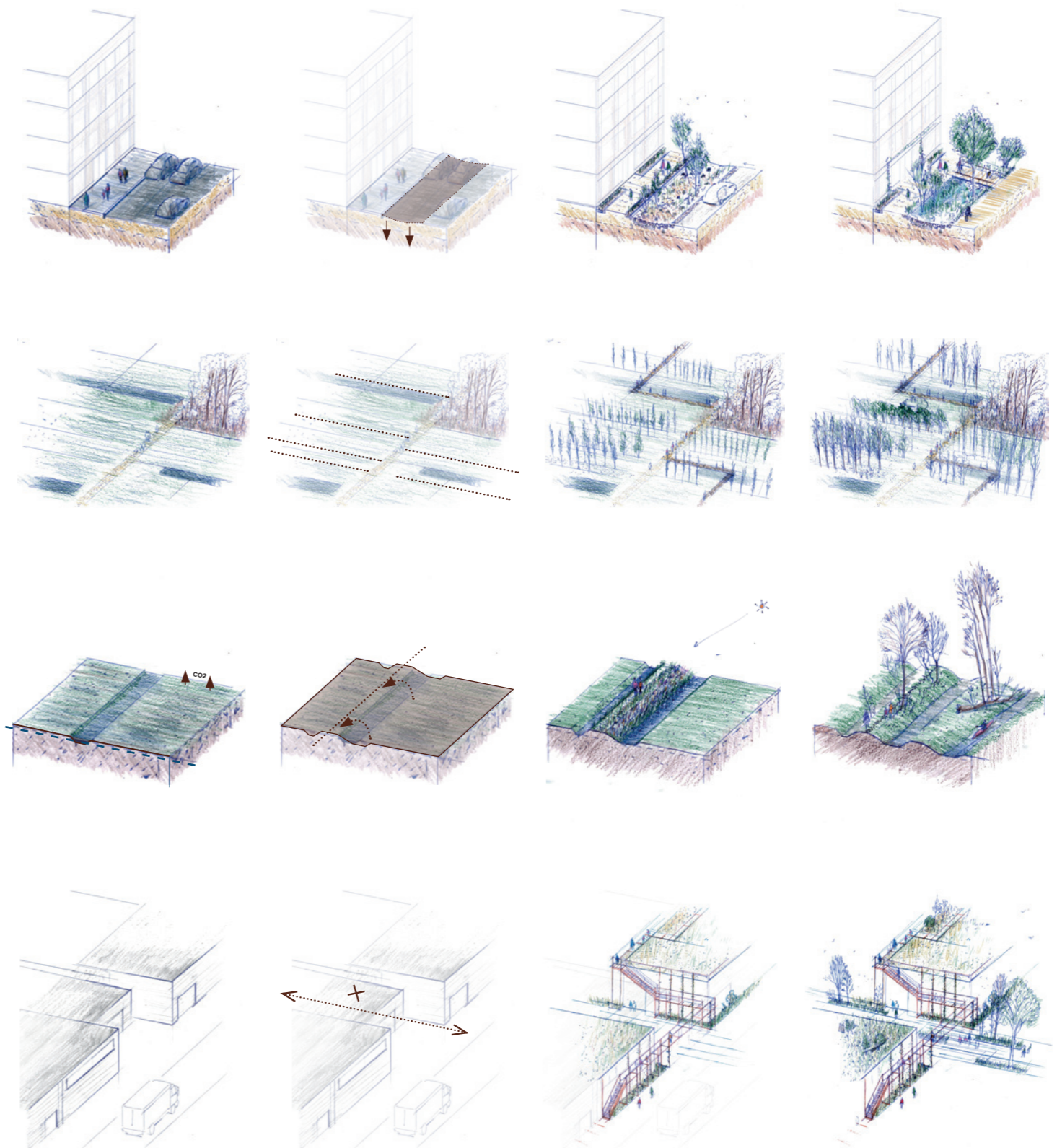
Lineaire bossen verbindt buurtpark met een robuust ecologisch netwerk

Het langste park ontvouwt zich door stad en land

Kijkend naar de verschillende soorten routes die wandelaars kunnen nemen is het belangrijk om een stappenplan te ontwerpen die zich in de loop van de tijd kan ontwikkelen.

Het idee is om te beginnen met de bestaande materialen, bodem en biodiversiteit.

Het stedelijke pad

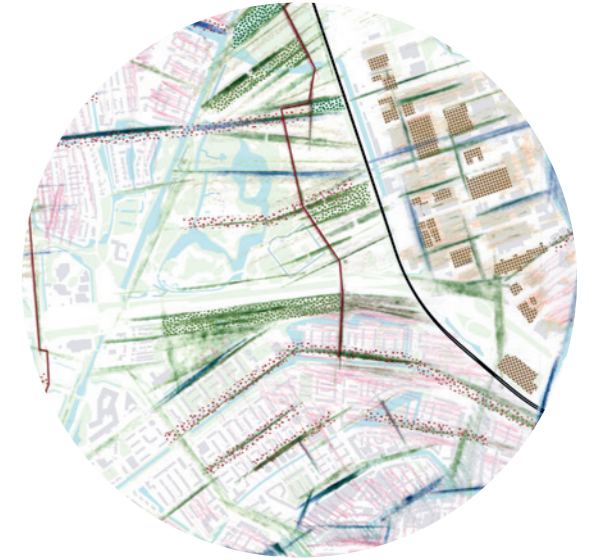
2023: De straattypologie is misschien wel de moeilijkste in de stad, met het hitte-eilandeffect, een lage grondwaterspiegel en zandbodem.

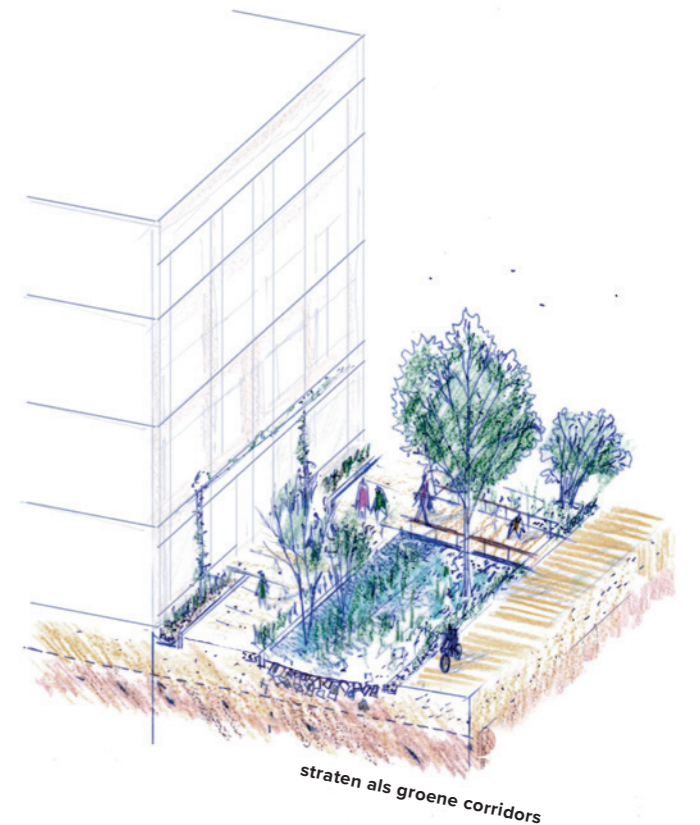
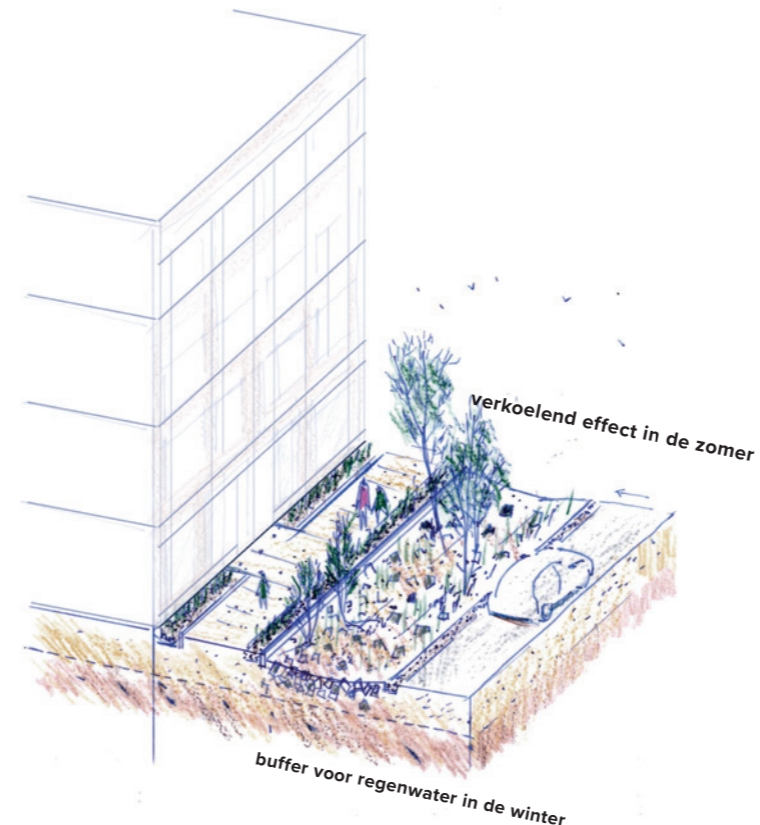
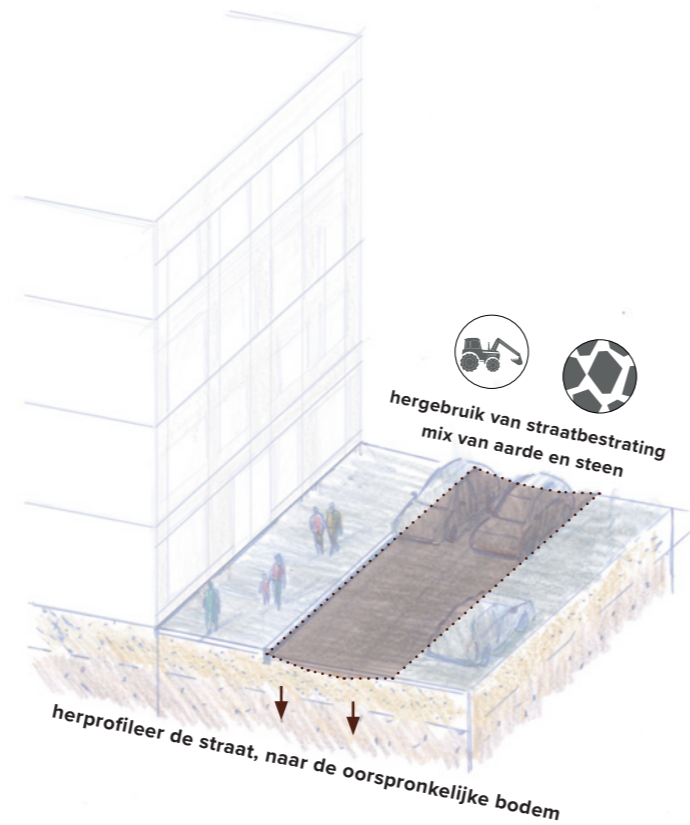
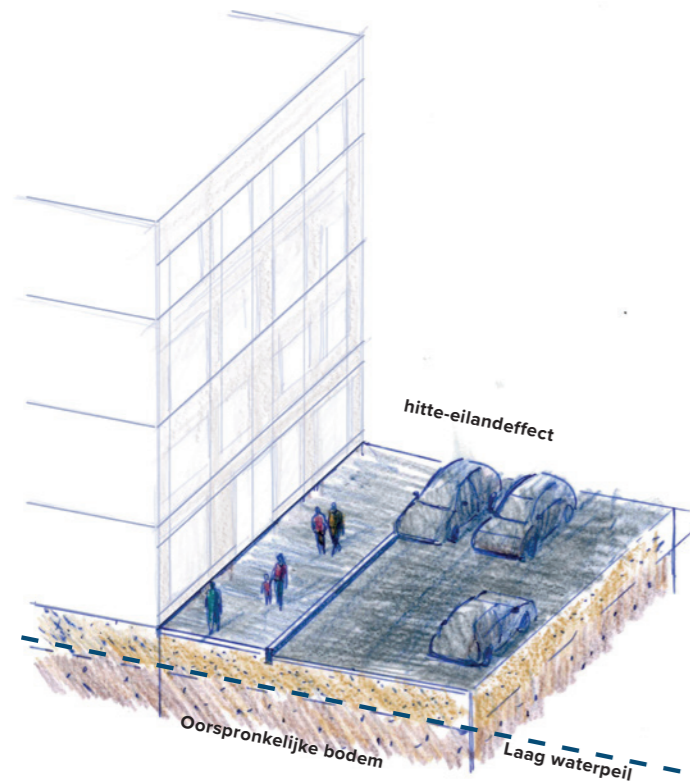
2024: Kan het asfalt worden doorbroken zodat de oorspronkelijke bodem weer kan floreren waar inheemse boomsoorten kunnen groeien?

2035: Wanneer dat gerealiseerd is, kunnen er boswadi's ontwikkelen die zowel droogte als overstromingen aankunnen.

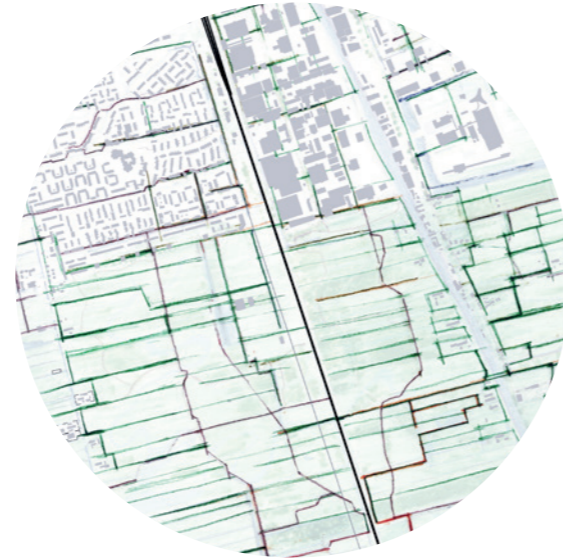
2050: De boswadi's nemen niet meer dan een rij parkeerplaatsen in beslag, maar bieden enorme voordelen voor mensen als deze in een doorlopende lijn ontworpen worden.

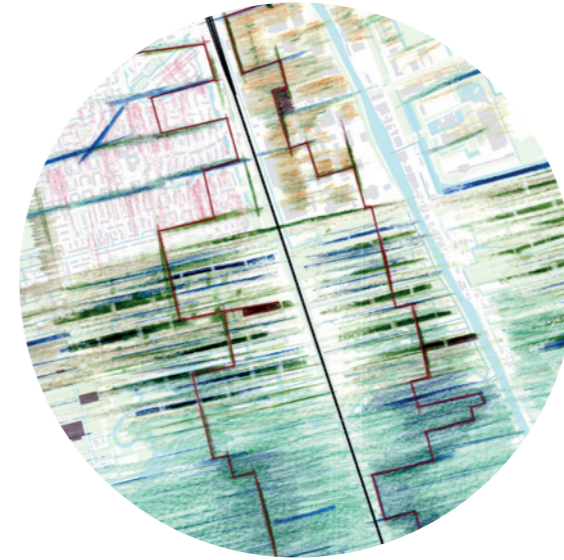
Het stadsrandpad

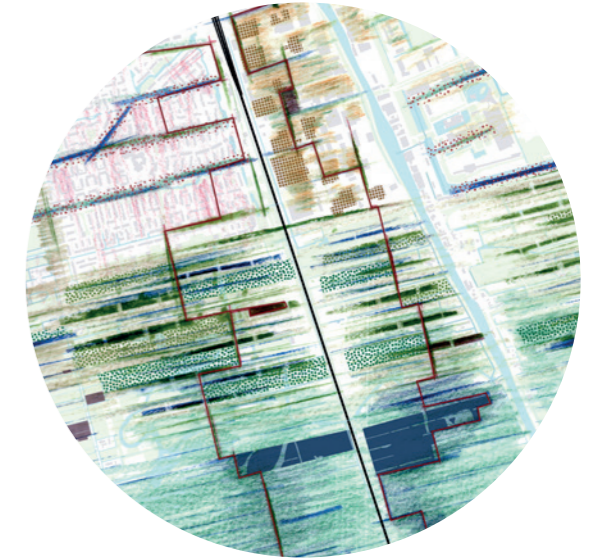
2023: Aan de rand van Delft en Schiedam liggen recreatiebossen en landgoederen. Hier kunnen boeren en bewoners elkaar echt ontmoeten.

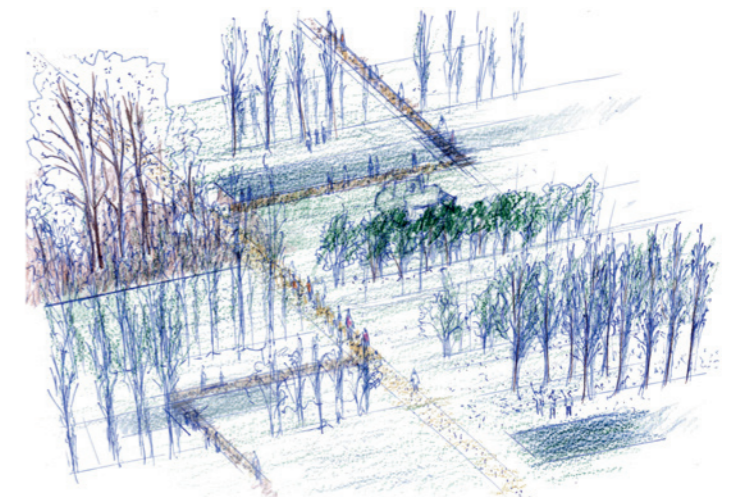
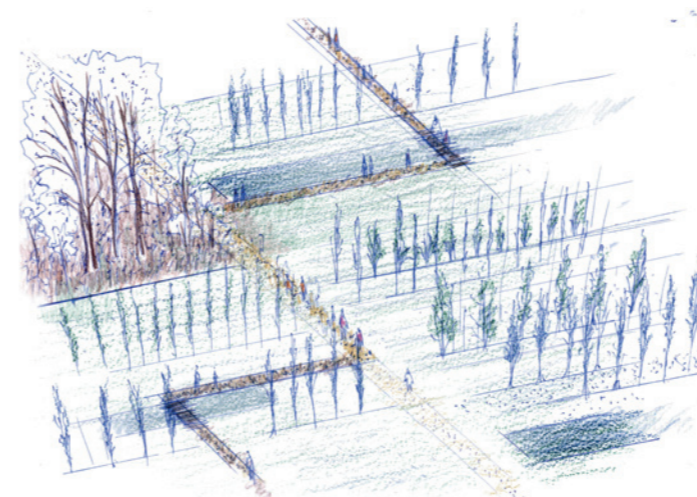
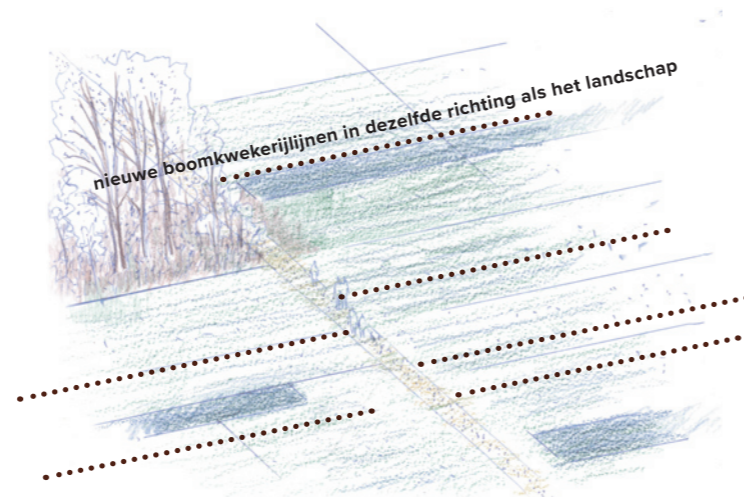
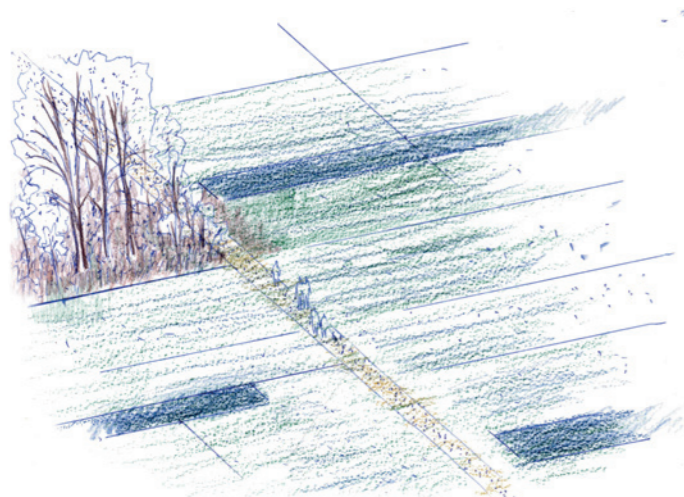
2024: Het is een perfect gebied om boomkwekerijen te beginnen, met zaden uit bestaande bossen, om inheemse soorten te promoten bij de omwonenden. Er zijn op dit moment niet genoeg boomkwekerijen in Zuid-Holland om de steden te vergroenen. Dit is een kans om een nieuwe landschapstypologie te bedenken, waarbij recreatie en productie hand in hand kunnen gaan.

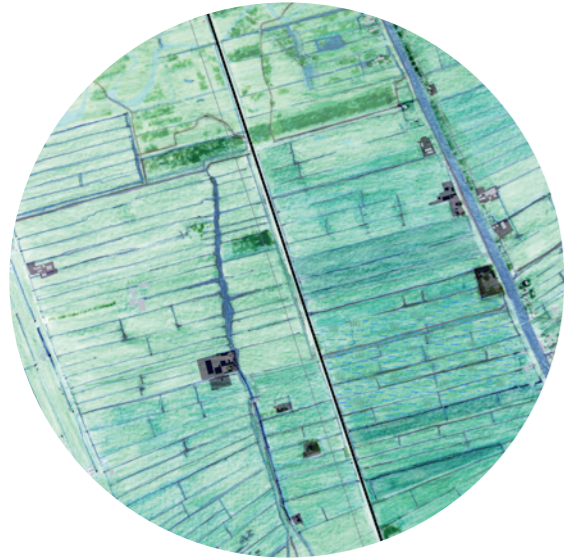
2035: Er kan snel een aantrekkelijk landschap ontwikkeld worden met de lijnen van bomen en struiken in dezelfde richting als het landschap van Zuid-Holland. Het pad kruist de verschillende rijen bomen, van natte naar droge condities. De groei van toekomstige stadsbomen wordt zichtbaar voor in de metropool.

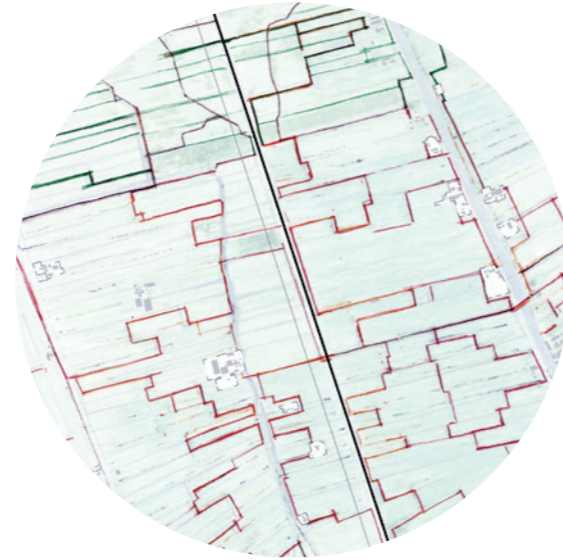
2050: Op de lange termijn kunnen eilanden van wildernis worden gecombineerd met kweeklijnen. Het doel is om de diversiteit van boomsoorten te vergroten, om te experimenteren met natuurontwikkeling en wilde genotypen te promoten.

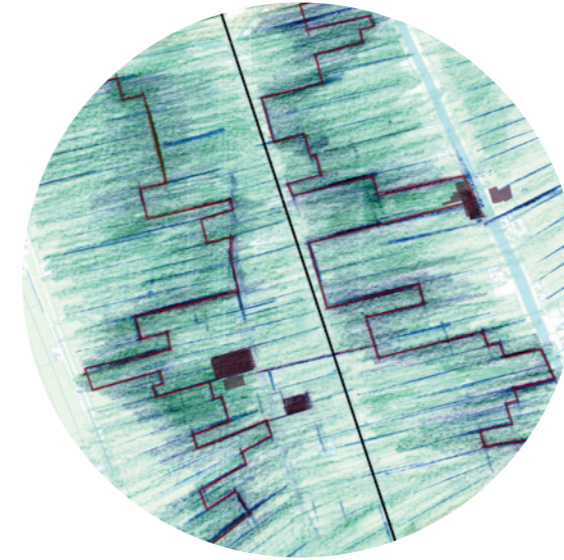
Het weidepad

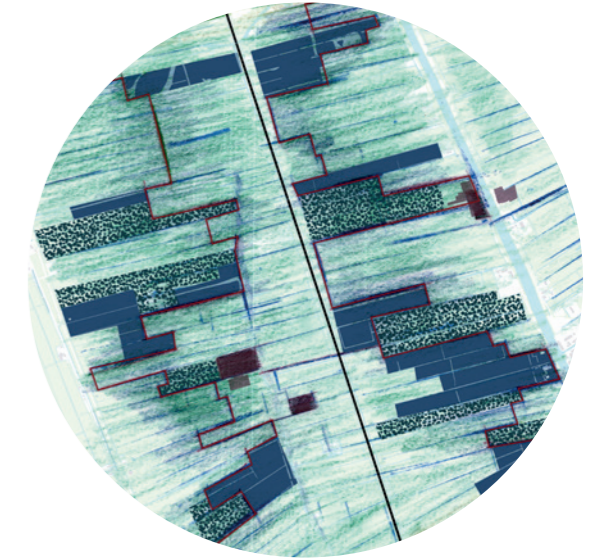
2023: Het veenlandschap staat voor dringende problemen: bodemdaling, veel CO2 die vrijkomt uit de bodem, akkers die moeilijk te bewerken zijn: een landschap dat moet veranderen.

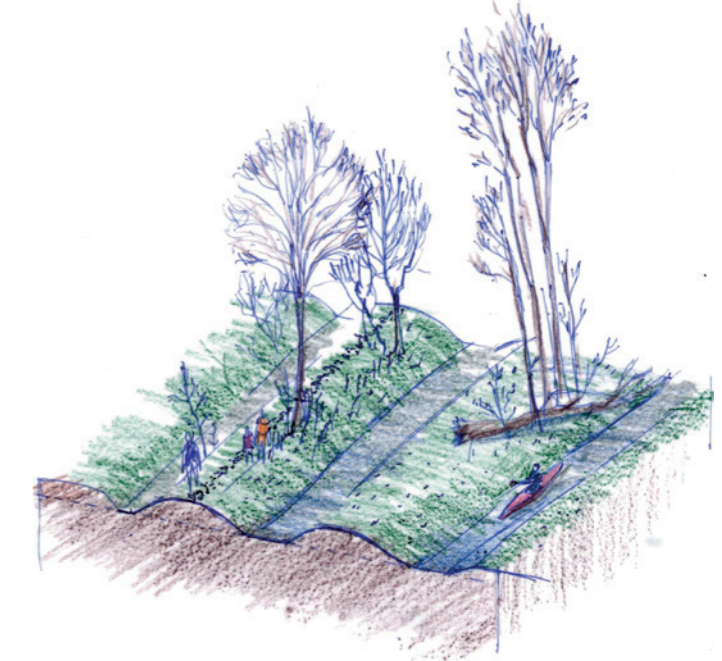
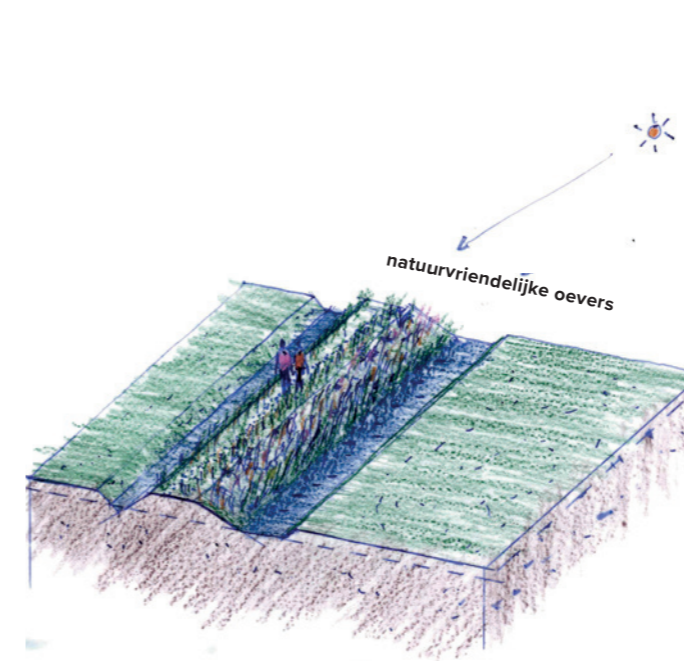
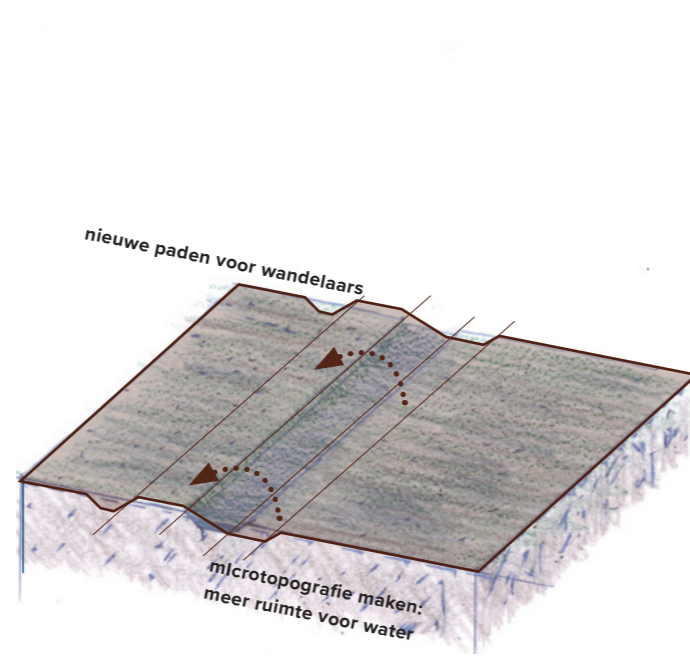
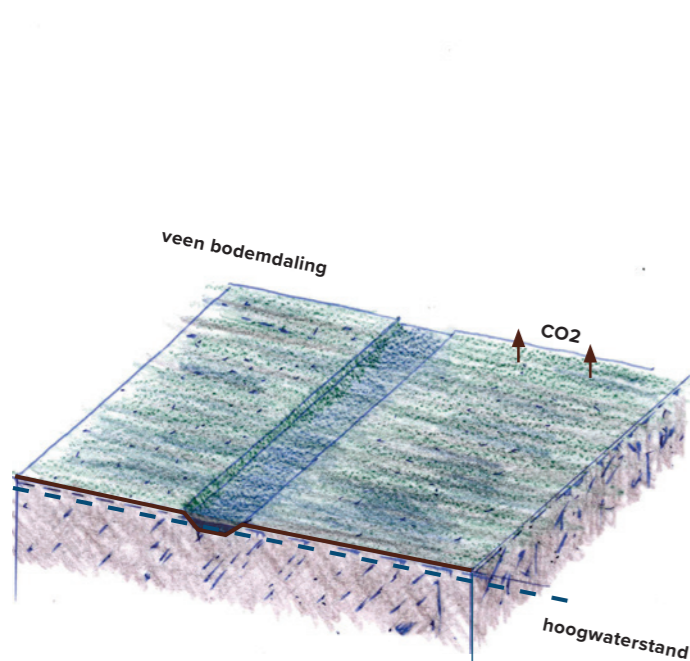
2024: Stap voor stap kan eenvoudig worden gestart met het maken van microtopografie in combinatie met nieuwe paden voor mensen, meer ruimte voor natte landschappen met hoge waterpeilen, zodat het veen zich weer kan ontwikkelen.

2025: Door natuur naar de rand van percelen te brengen, kunnen de ambities van het groenblauwe dooraderingnetwerk gerealiseerd worden. Ook kunnen nieuwe wandelroutes, nieuwe economie voor boeren en een aantrekkelijk landschap voor de inwoners van Zuid-Holland worden gecreëerd.

2025: In de toekomst is er meer ruimte voor een wildere natuur, die tegelijkertijd het veenlandschap beschermt en zelfs kan herstellen: met meer water, en misschien een nieuwe manier van bewegen door het landschap.

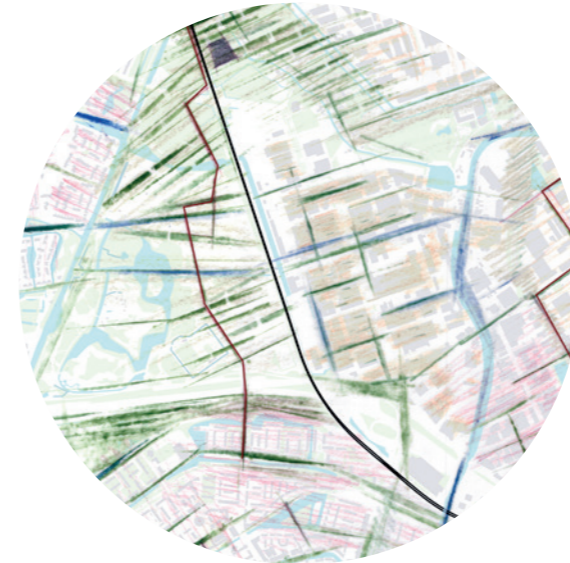
Het industriepad

2023: Een typologie die vaak voorkomt aan de rand van steden in Zuid-Holland zijn industriegebieden. De gebouwen vormen vaak een scheiding tussen woonwijken en het landschap.

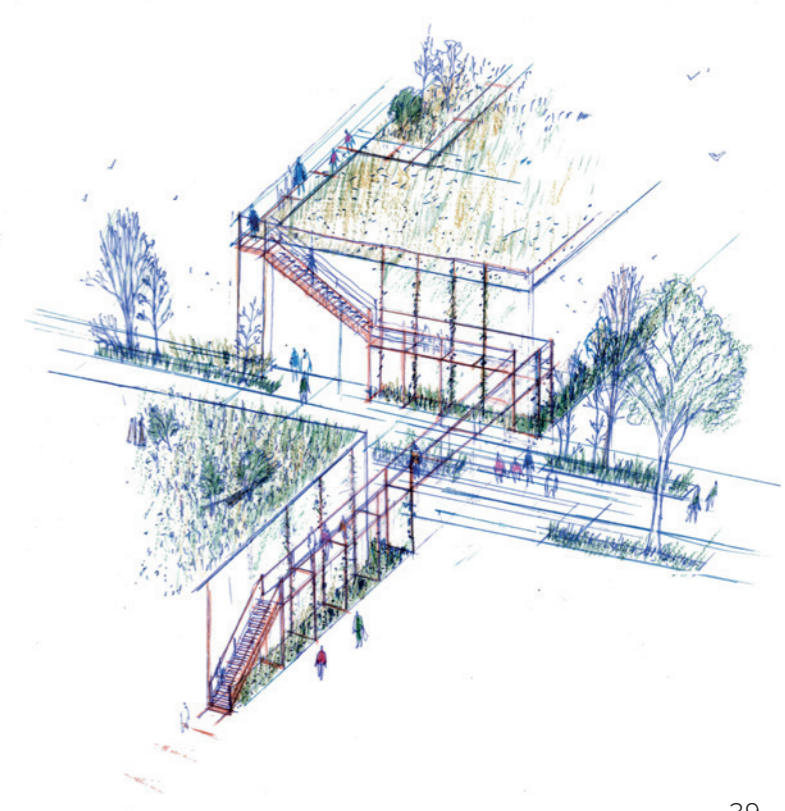
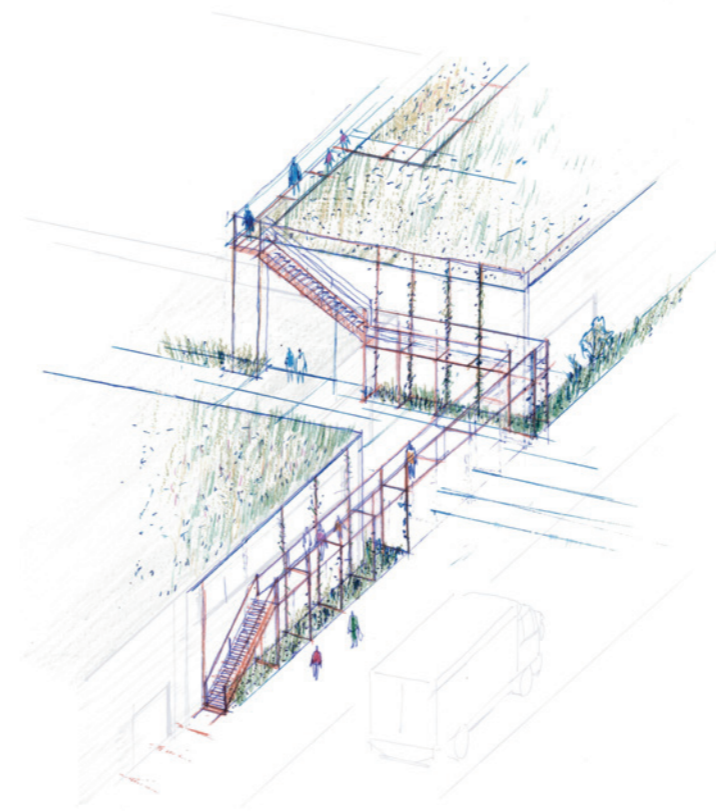
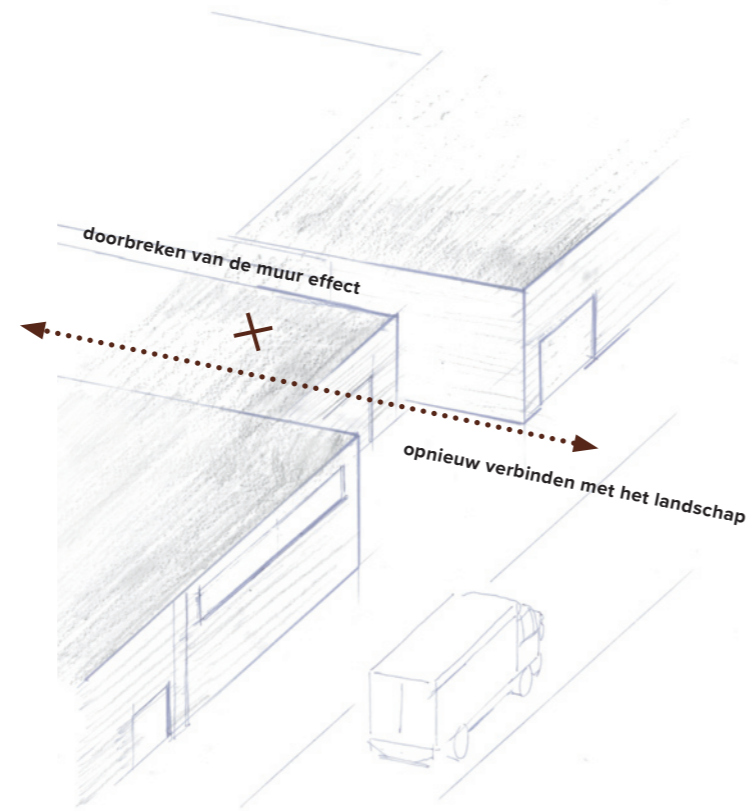
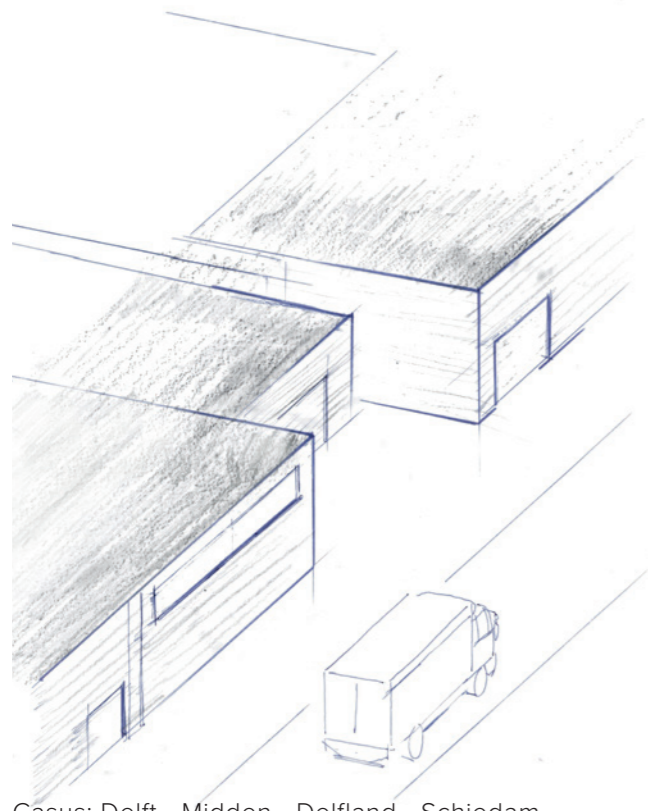
2024: Kunnen deze verbindingen worden hersteld?

2035: Hier neemt het langste park een interessante vorm aan: om toegang te krijgen tot daken waar kansen liggen om biodiversiteit terug te brengen met pioniervegetatie en groene verbindingen naar de openbare ruimte.

2050: Het pad is ook een basis voor toekomstige ontwikkelingen wanneer deze gebieden zullen veranderen in meer gemengde gebieden met industrie en wonen.

Uitnodiging

Doe je mee met wandelen en planten?

Epiloog

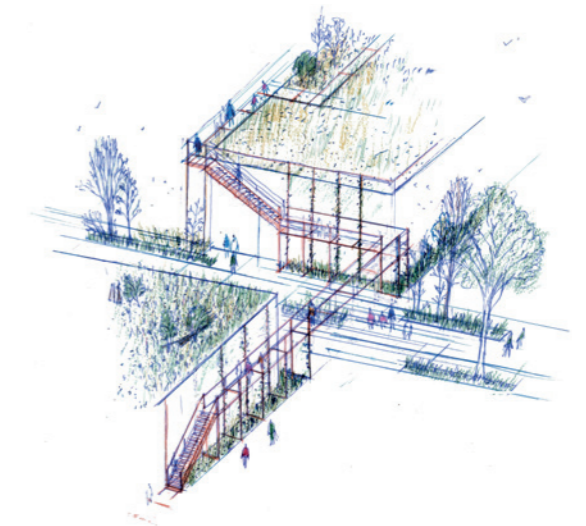
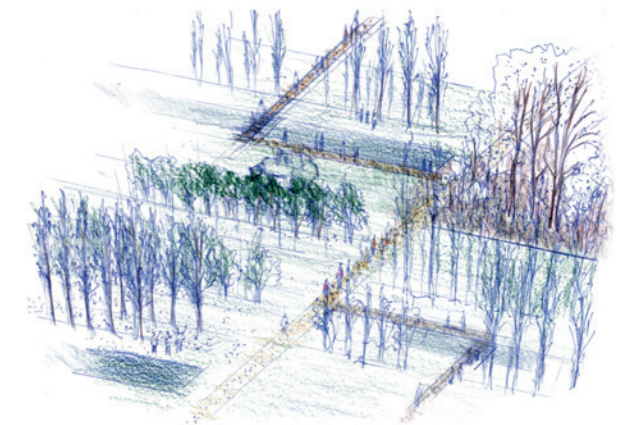
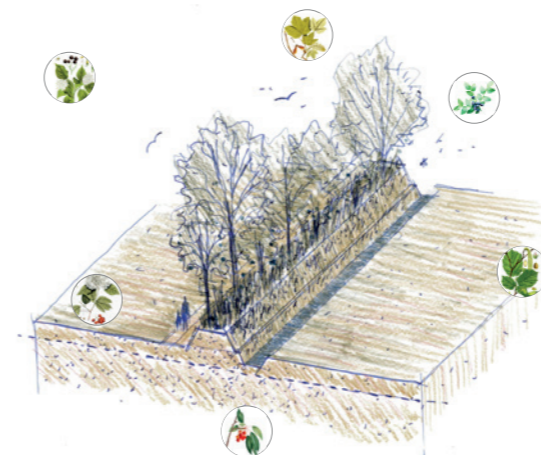
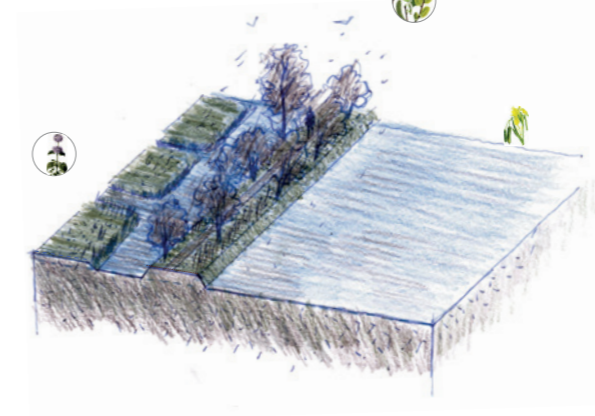
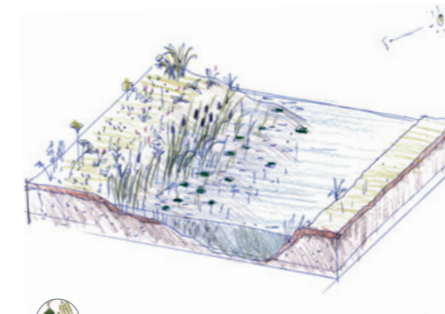
Het project laat zich inspireren door historische en culturele natuurlijke lineaire typologieën in Zuid-Holland: houtwallen, houtsingels, natuurvriendelijke oevers.

Het wordt een lineaire ecologische structuur, zowel ondergronds als bovengronds, verschillende landschappen doorkruist, van veen- tot duinlandschappen.

Deze structuur reageert en past zich aan op de verschillende locaties die het doorkruist; van stedelijke, industriële, agrarische en natuurlijke gebieden. Het is een nieuwe openbare ruimte typologie: een metropolitaan pad dat veel functies kan bieden, zoals bijvoorbeeld voedselbossen of recreatieruimte.

Door deze typologieën te bestuderen, opnieuw uit te vinden en naar de stad te halen hebben we nu een toolbox van padtypologieën ontwikkeld die continuïteit kunnen creëren tussen stad en landschap met aandacht voor:

- Een verbetering van bodemleven
- Een verbetering van biodiversiteit bovengronds
- Een verbetering van de mogelijkheden om op een aantrekkelijke manier als langzame verbinding tussen de steden te bewegen
- Een verbetering van aantrekkelijke groene verbindingen van stad naar land en andersom.

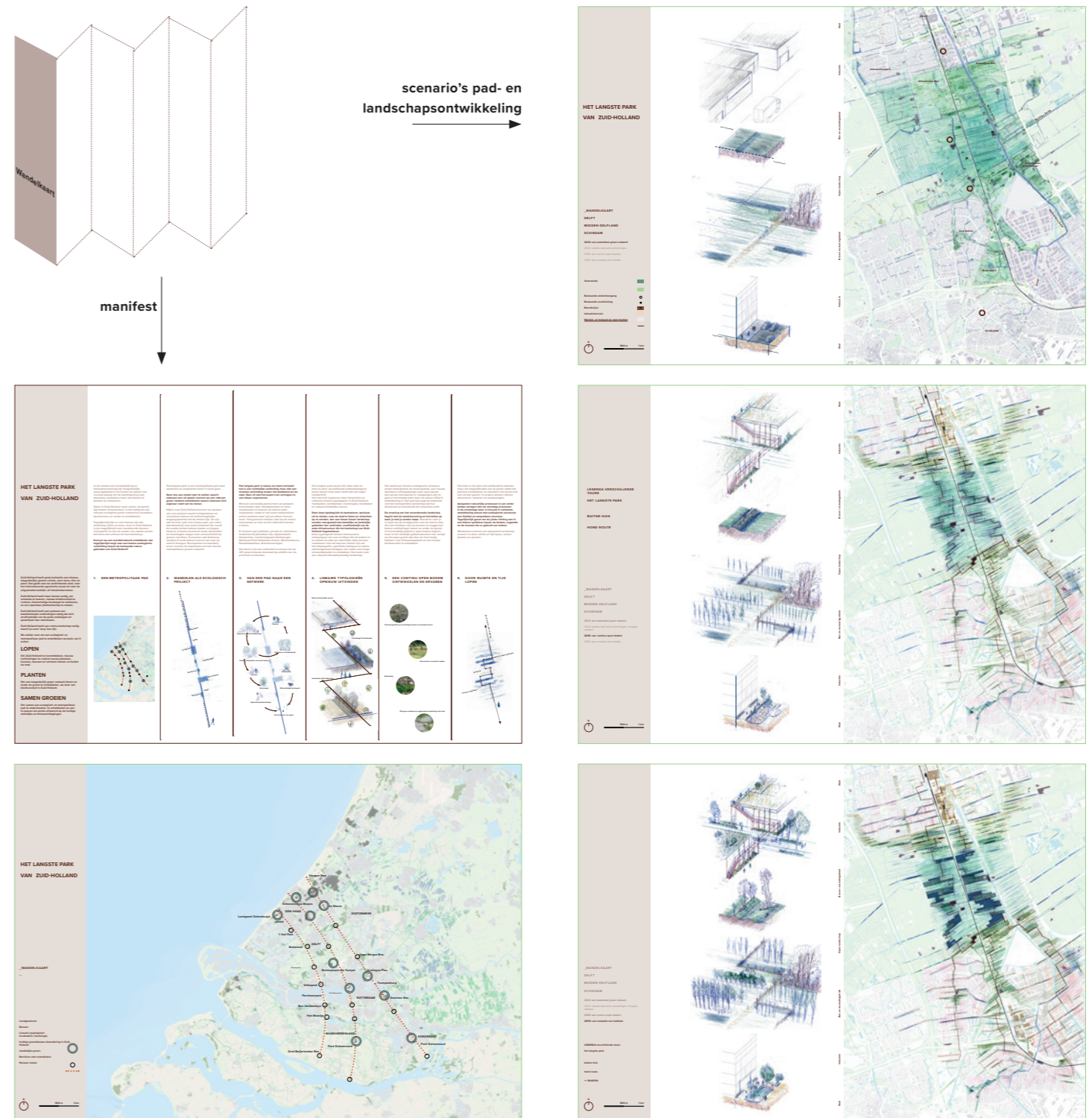

Een wandelkaart ontwikkelen

Het doel is om het nieuwe pad samen met de mensen van Zuid-Holland aan te planten, zodat ze zich er eigenaar van gaan voelen.

Daarom ontwikkelen we nu een wandelkaart voor het langste park.

Dit wordt een flyer op zakformaat die we mee kunnen nemen op locatie met boeren, bewoners en bezoekers, waar de nadruk ligt op het lopen, planten en samen groeien.

Eerste wandeling

In het voorjaar 2024 willen we een wandeling organiseren als eerste actie voor de ontwikkeling van het langste park.

Het idee is om Zuid-Holland te verkennen met een handgetekende kaart die kan ontwikkelen dankzij de wandelervaring.

Doe je mee met wandelen en planten?
Neem gerust contact op en stuur een email aan:
info@sylva.la

LOPEN

Om Zuid-Holland te herontdekken, nieuwe verbindingen te creëren tussen plekken, buurten, mensen en verhalen binnen en buiten de stad.

PLANTEN

Om een toegankelijk groen netwerk boven en onder de grond te ontwikkelen, als bron van biodiversiteit in Zuid-Holland.

SAMEN GROEIEN

Om samen een ecologisch en metropolitaan pad te onderhouden, te ontwikkelen en aan te passen als eerste antwoord op de huidige stedelijke en klimaatuitdagingen.

Titeldocument: HET LANGSTE PARK VAN ZUID-HOLLAND

Datum: Januari 2024

Auteur: SYLVA LANDSCAPE ARCHITECTURE
Jean-François Gauthier

In opdracht van: COLLEGE VAN RIJKSADVISEURS
Jannemarie de Jonge
Carolien Ligtenberg
PROVINCIE ZUID-HOLLAND
Noël van Dooren
Joke schalk

In het kader van: YOUNG INNOVATORS PROGRAMMA 2023

Auteursrecht: SYLVA LANDSCAPE ARCHITECTURE
Jean-François Gauthier

Deze publicatie mag onbewerkt in zijn geheel zonder toestemming in print worden gereproduceerd. Niets uit deze publicatie mag deels of in delen zonder schriftelijke toestemming van SYLVA LANDSCAPE ARCHITECTURE op welke manier dan ook worden gebruikt, gereproduceerd of (digitaal) gepubliceerd.

© Januari 2023

SYLVA
LANDSCAPE ARCHITECTURE
URBAN FORESTRY